02 Εισόδημα και ανταγωνιστικότητα

Η στήριξη του αγροτικού εισοδήματος και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της παραγωγής παραμένουν στον πυρήνα της ΚΑΠ. Σε μια περίοδο αυξημένου κόστους παραγωγής, αστάθειας των αγορών, κλιματικών πιέσεων και εντεινόμενου διεθνούς ανταγωνισμού, η πολιτική αυτή δεν μπορεί να περιοριστεί σε ένα πλαίσιο γενικής αναδιανομής πόρων. Οφείλει να παραμείνει εργαλείο σταθερότητας, παραγωγικής συνέχειας και ενίσχυσης της θέσης των παραγωγών στην αγορά.

Για την Ελλάδα, η διάσταση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς η παραγωγική βάση χαρακτηρίζεται από έντονη διαφοροποίηση μεταξύ τομέων, περιοχών και τύπων εκμετάλλευσης, με υψηλή εξάρτηση από το κόστος εισροών και σημαντική παρουσία δραστηριοτήτων με αυξημένη ένταση εργασίας και περιφερειακή σημασία. Σε αυτό το περιβάλλον, η εισοδηματική στήριξη δεν λειτουργεί απλώς ως συμπλήρωμα εισοδήματος. Αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη δυνατότητα των παραγωγών να παραμείνουν ενεργοί, να σχεδιάσουν επενδύσεις, να συμμετάσχουν σε συλλογικά σχήματα και να ανταποκριθούν στις αυξημένες περιβαλλοντικές, ποιοτικές και διοικητικές απαιτήσεις της νέας περιόδου.

Η νέα αρχιτεκτονική της ΚΑΠ διατηρεί την εισοδηματική στήριξη ως ισχυρή προτεραιότητα και προβλέπει περισσότερους τύπους στήριξης, εργαλεία διαχείρισης κινδύνου και μεγαλύτερη ευελιξία για τα κράτη-μέλη. Παράλληλα, εισάγει κατευθύνσεις για πιο στοχευμένη στήριξη, μέτρα ανακατανομής, φθίνουσες ενισχύσεις και ανώτατο όριο στις άμεσες ενισχύσεις. Οι αλλαγές αυτές πρέπει να αξιολογηθούν με βάση τη δομή και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ελληνικής παραγωγής και όχι μόνο με οριζόντια ευρωπαϊκά κριτήρια.

Η δίκαιη κατανομή των πόρων αποτελεί κρίσιμο ζήτημα. Μια προσέγγιση που στηρίζεται αποκλειστικά ή κυρίως στην έκταση κινδυνεύει να υποτιμήσει την πραγματική παραγωγική, κοινωνική και οικονομική συμβολή πολλών ελληνικών εκμεταλλεύσεων. Η ελληνική γεωργία περιλαμβάνει τομείς με υψηλή ένταση εργασίας, εξαγωγική σημασία, ισχυρή σύνδεση με την τοπική απασχόληση και καθοριστικό ρόλο στη διατήρηση της παραγωγικής δραστηριότητας σε μειονεκτικές, ορεινές, νησιωτικές ή ξηροθερμικές περιοχές. Συνεπώς, τόσο η κατανομή των πόρων όσο και ο καθορισμός των προτεραιοτήτων πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο τα εκτάρια, αλλά και την απασχόληση, το κόστος παραγωγής, την προστιθέμενη αξία, τη συμβολή στην αλυσίδα τροφίμων και τις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες.

Στο ίδιο πλαίσιο, τα στοχευμένα εργαλεία της ΚΑΠ, όπως οι συνδεδεμένες ενισχύσεις, τα τομεακά προγράμματα και οι παρεμβάσεις που στηρίζουν συλλογικές δομές, έχουν ιδιαίτερη αξία για την Ελλάδα. Δεν πρέπει να αντιμετωπιστούν ως δευτερεύοντα ή συμπληρωματικά εργαλεία, αλλά ως μηχανισμοί διατήρησης παραγωγής, ενίσχυσης ανταγωνιστικότητας και προσαρμογής σε συγκεκριμένες ανάγκες τομέων. Σε κλάδους όπως η κτηνοτροφία, το ελαιόλαδο, τα οπωροκηπευτικά, η μελισσοκομία, οι δενδρώδεις καλλιέργειες και άλλοι τομείς με περιφερειακή, εξαγωγική ή ειδική διαρθρωτική σημασία, η σταθερότητα των εργαλείων αυτών επηρεάζει άμεσα τη βιωσιμότητα των παραγωγών και των συλλογικών σχημάτων.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται ώστε η εφαρμογή των στοχευμένων εργαλείων στήριξης, συμπεριλαμβανομένων των συνδεδεμένων ενισχύσεων, να κατευθύνεται σε πραγματική και τεκμηριωμένη παραγωγική δραστηριότητα και να αποφεύγονται στρεβλώσεις που δεν ενισχύουν την εγχώρια παραγωγική βάση. Η στήριξη πρέπει να κατευθύνεται εκεί όπου υπάρχει σαφής παραγωγική, κοινωνική, περιφερειακή ή εξαγωγική τεκ-

μηρίωση, ώστε τα εργαλεία αυτά να μπορούν να δικαιολογηθούν πολιτικά και δημοσιονομικά στο νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Η ανταγωνιστικότητα δεν πρέπει να νοηθεί στενά ως μείωση κόστους ή αύξηση παραγωγικότητας σε επίπεδο μεμονωμένης εκμετάλλευσης. Για την ελληνική γεωργία, ανταγωνιστικότητα σημαίνει επίσης καλύτερη οργάνωση της παραγωγής, πρόσβαση σε αγορές, ενίσχυση της διαπραγματευτικής θέσης των παραγωγών, επενδύσεις σε ποιότητα, μεταποίηση, αποθήκευση, ιχνηλασιμότητα και συλλογικές υποδομές. Σε αυτό το επίπεδο, οι συνεταιρισμοί, οι Ομάδες Παραγωγών και οι Οργανώσεις Παραγωγών αποτελούν κρίσιμους μηχανισμούς για την επίτευξη οικονομιών κλίμακας, την παροχή τεχνικής υποστήριξης και την πρόσβαση των μικρών και μεσαίων εκμεταλλεύσεων σε εργαλεία που διαφορετικά θα ήταν δύσκολο να αξιοποιήσουν.

Η ανάγκη διατήρησης και ενίσχυσης των τομεακών εργαλείων αφορά και τομείς με ειδικές διαρθρωτικές δυσκολίες ή περιορισμένη δυνατότητα δημιουργίας προστιθέμενης αξίας, οι οποίοι δεν πρέπει να αποδυναμωθούν από ένα στενά αξιακό μοντέλο κατανομής πόρων. Η ευελιξία στον σχεδιασμό των τομεακών παρεμβάσεων είναι αναγκαία, ώστε τα εργαλεία αυτά να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των παραγωγικών τομέων και να αποφεύγονται οριζόντιες ή μη στοχευμένες προσεγγίσεις.

Η νέα ΚΑΠ πρέπει, επομένως, να συνδυάζει τη σταθερότητα της εισοδηματικής στήριξης με μια πιο παραγωγική αντίληψη της ανταγωνιστικότητας. Η στήριξη του εισοδήματος, οι επενδύσεις, η καινοτομία, η συλλογική οργάνωση και η διαχείριση κινδύνων δεν είναι ξεχωριστές πολιτικές. Αποτελούν αλληλένδετες προϋποθέσεις για να παραμείνει η ελληνική παραγωγή βιώσιμη, ανθεκτική και ανταγωνιστική μέσα στη νέα ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική.

Στη βάση των ανωτέρω, η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ θεωρεί αναγκαίο:

- να διασφαλιστεί σταθερή, επαρκής και προβλέψιμη εισοδηματική στήριξη, ιδίως για τις εκμεταλλεύσεις που αποτελούν τον βασικό κορμό της ελληνικής παραγωγής,
- να διατηρηθούν και να ενισχυθούν τα στοχευμένα εργαλεία στήριξης της παραγωγής, όπως οι συνδεδεμένες ενισχύσεις και τα τομεακά εργαλεία, όπου τεκμηριώνεται παραγωγική, κοινωνική, περιφερειακή ή εξαγωγική σημασία,
- να αποφευχθεί μια μονοδιάστατη κατανομή πόρων με βάση αποκλειστικά την έκταση και να ληφθούν υπόψη πρόσθετα κριτήρια, όπως η ένταση εργασίας, η συμβολή στην απασχόληση, το κόστος παραγωγής, η προστιθέμενη αξία και οι γεωγραφικές ιδιαιτερότητες,
- να εφαρμοστούν τυχόν κανόνες ανακατανομής, φθίνουσας στήριξης ή ανώτατων ορίων με τρόπο που ανταποκρίνεται στη δομή της ελληνικής γεωργίας και δεν προσθέτει διοικητική πολυπλοκότητα χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα,
- να αναγνωριστεί ο ρόλος των συνεταιρισμών, των Ομάδων Παραγωγών και των Οργανώσεων Παραγωγών ως εργαλείων ανταγωνιστικότητας, συλλογικής οργάνωσης και ενίσχυσης της θέσης των παραγωγών στην αλυσίδα αξίας,
- να στηριχθούν συλλογικές επενδύσεις σε μεταποίηση, αποθήκευση, ποιότητα, ιχνηλασιμότητα, εμπορία, τεχνική υποστήριξη και σύγχρονα εργαλεία διαχείρισης της παραγωγής.